

padě, o nějž jde, nelze zavést řízení podle § 125 nesp. říz. a že nelze dědice s účinky tam uvedenými odkázati, by pořadem práva popírali platnost odkazů. Tím není řečeno, že po dobu zůstavenou do vůle odkazovníků jsou vystaveni nejistotě, jak otázka platnosti odkazů bude rozřešena ve sporech, kterými odkazovníci budou se domáhati splnění odkazů. Není zajisté dědicům bráněno, by se na př. za podmínek Šu 228 c. ř. s. zápornou určovací žalobou nedomáhali určení, zda poslední pořízení jest platné čili nic, a aby svou činností přivedli pozůstalostní řízení ku konci.

Čís. 6534.

Nároku státu proti válečnému poškozenci na vrácení přeplatku invalidního důchodu, jenž prý byl vybírán neprávem vzhledem k tomu, že příjemce neměl naň nároku pro vyšší svůj příjem z činnosti hospodářsky samostatné, nelze se domáhati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1926, R II 368/26.)

Proti žalobě státu na válečného poškozence o vrácení přeplatku invalidního důchodu namítl žalovaný nepřipustnost pořadu práva. Soud prvního stálice námitce vyhověl a žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Dovolací rekurs jest oprávněn, neboť jest pořad práva vyloučen. Řádným soudům náleží podle Šu 1 j. n. rozhodovati jen o právních poměrech, které jest posuzovati podle zásad práva soukromého. O takový právní poměr zde nejde. Žalující stát domáhá se na žalovaném válečném poškozenci vrácení přeplatku invalidního důchodu, jež žalovaný za dobu od 1. května 1920 do 31. prosince 1923 v sumě 2.420 Kč prý neprávem vybíral, protože prý pro vyšší svůj příjem z činnosti hospodářsky samostatné na invalidní důchod nároku neměl. Žalující strana a v souhlase s ní i rekursní soud odůvodňují přípustnost pořadu práva tím, že prý právním důvodem žaloby jsou nároky soukromoprávní, totiž nárok z bezdůvodného obohacení podle Šu 1431 obč. zák., po případě nárok na náhradu škody podle Šu 1295 obč. zák. Nezáleží však na zevní formě, do níž byl žalující nárok oděn, nýbrž na právní povaze nároku. Přihlíží-li se však k podstatě žalobního nároku, jest zřejmo, že jeho vznik kotví v právu veřejném, totiž v zákonech ze dne 20. února 1920 čís. 142 sb. z. a n. a ze dne 25. ledna 1922, čís. 39 sb. z. a n., které obsahují předpisy o požitcích válečných poškozenců z e s t á t n í p o k l a d n y a které ustanovují zejména v §§ 1—5 zákona čís. 142/1920 a ve čl. I. zákona čís. 39/1922 (také později ve článku I. zákona ze dne 10. dubna 1924, čís. 79 sb. z. a n.) předpoklady nároku na invalidní požitky v tom případě, má-li válečný poškozenec ještě jiné příjmy určité výše. Stát

při poskytování invalidních důchodů nevystupuje jako právní podmět postavený na roveň jinému právnímu podmětu (válečnému poškození), nýbrž jako nutný společenský svaz nadaný výsostným právem vůči svému členu. Tento poměr nadřízenosti a podřízenosti trvá i tehdy, jde-li o rub věci, tedy o vrácení neprávem vybraného invalidního důchodu a nezmění se v právní poměr dvou koordinovaných právních podmětů — jak bude ještě dále vyloženo. Jde tu tedy o společenské vztahy veřejnoprávní. Proto je svěřeno provádění uvedených zákonů ministerstvu sociální péče a jemu podřízeným zemským úřadům a okresním úřadovnám pro válečné poškozence (zákon ze dne 8. dubna 1919, čís. 199 a vládn. nař. ze dne 25. října 1919, čís. 561 sb. z. a n.). Zemský úřad může zastavit důchod zejména také tehdy, jestliže odpadly nebo se změnily podmínky, za nichž důchod byl přiznán nebo vyměřen, nebo objevily-li se okolnosti, z nichž je patrné, že podmínky ty neodpovídaly skutečnosti (§ 31 odst. (1) písm. a) zákona čís. 142/1920 ve znění čl. I. zák. čís. 39/1922). Rovněž jest zastavit důchod ve případě, zjistí-li se, že důchod byl válečnému poškození přiřknut neprávem následkem jeho nesprávných údajů (vládn. nař. ze dne 7. prosince 1922, čís. 363 sb. z. a n. k Šu 31 zák. čís. 142/1920). Důchodcové pak jsou povinni každou změnu ve svých poměrech, jež se dotýká podmínek, za nichž důchod byl přiznán a vyměřen, oznámiti hned zemskému úřadu a ručí za škodu vzniklou opomenutím této povinnosti (§ 31 odst. (2) zák. čís. 142/1920). O opatřeních podle Šu 31 cit. zák. vydá zemský úřad o důvodně ný výměr, proti kterému přísluší válečnému poškození stížnost k ministerstvu sociální péče (§ 33 (2) a (3) a § 35 zák. čís. 142/1920). Ze všeho toho jest vidno, že o zastavení důchodu rozhodují úřady správní ve vlastním oboru působnosti a že vydávají rozhodnutí moci práva schopné. Také v projednávaném případě — jak nesporno — byl žalovanému další důchod zastaven pravoplatným výměrem zemského úřadu pro válečné poškozence. Otázky, nadhozené žalující stranou v rekursu, zdali může býti takový výměr exekučním titulem, buďsi pro soudní nebo pro správní exekuci, není v tomto případě třeba řešiti. Zákon neustanovil, jakým způsobem mají býti vymáhány bezprávně vybrané invalidní požitky. Toliko výnos ministerstva sociální péče čís. 12.913/B-1921 ustanovuje, že bezprávně vybrané požitky jest od příjemce zpět požadovati, po případě i soudně vymáhati a, byl-li zjevným podvodný úmysl, i cestou trestní proti němu zakročovati. Tento výnos ovšem není pro soudy při řešení otázky přípustnosti pořadu práva směrodatným (§ 102 úst. list. ze dne 29. února 1920, čís. 121 sb. z. a n.). Žalující strana, odůvodňující přípustnost pořadu práva, tvrdí, že žalovaný, vybrav neprávem invalidní důchod a zanedbav svou zákonnou povinnost ohlásiti změnu ve svých jiných příjmech, jest povinen vrátiti přeplatek již z důvodu Šu 1431 obč. zák. o placení nedluhu, neb aspoň nahraditi škodu podle Šu 1295, kterou svým zaviněním státu způsobil. Ani tomu, ani onomu názoru nelze přisvědčiti. Zákon, mluvě v Šu 1431 obč. zák. o mylném plnění věcí (jimiž jsou podle §§ 285 a 301 obč. zák. zajisté také peněžní částky, jako věci zastupitelné), na které příjemce neměl právo, má a může míti

na mysli jen poměry soukromoprávní po rozumu §u 1 obč. zák. Rozhodnutí tohoto sporu záviselo by však na rozhodnutí otázky, zdali žalovanému podle zmíněných zákonů příslušel proti státu nárok na invalidní důchod, po případě v jaké výši mu příslušel, neboť jen tak bylo by možno rozhodnouti, zdali a kolik vybral neprávem, zdali a kolik mu stát plnil omylem, a zdali a kolik jest příjemce povinen vrátiti. To však jsou vesměs otázky čistě veřejnoprávní, o nichž podle zmíněných zákonů nepřísluší rozhodovati soudům a jež nelze učiniti soukromoprávními odvoláním se na předpisy občanského zákona o bezdůvodném obohacení. Podobno jest tomu i při náhradě škody. I v tom případě musil by soud řešiti otázky, zdali se žalovaný dopustil činu objektivně bezprávného, zdali z tohoto činu vznikla státu škoda a zdali žalovanému možno přičísti subjektivní zavinění. Žalovaný namítá totiž, že jeho příjem nepřesahoval zákonné hranice 6.000 Kč ročně, a že i když se svou manželkou převzal po rodičích chalupnickou usedlost, zatíženou výměnkem, neměl většího ročního výnosu než 3.000 Kč. Soud by byl nucen těmito námitkami se obírat a zkoumati, jaký příjem žalovaný měl z činnosti hospodářsky samostatné, zdali mu podle zjištěného příjmu příslušel nárok na invalidní důchod a zdali tudíž vzešla státu nějaká škoda z toho, že žalovaný neohlásil změny ve svých majetkových poměrech. Také tyto otázky náleží řešiti úřadům správním, kteréž je v tomto případě skutečně již pravoplatně rozřešily. Žalující strana míní, že jde o otázky předurčující a že by soud byl v těchto otázkách vázán pravoplatným rozhodnutím správního úřadu. Ani v tom směru nelze dáti žalující straně za pravdu. Soudy mohou si ovšem podle §u 190 c. ř. s. k cíli rozhodnutí soukromoprávního sporu rozřešiti také předurčující otázky veřejnoprávní a jsou-li tyto příslušným správním úřadem již rozhodnuty, jsou vázány takovým rozhodnutím, ale v souzeném případě nejde o nárok soukromoprávní, čímž odpadá pro soud možnost řešiti otázky předurčující. Vrácení přeplatku, t. j. peněžní sumy, vybrané bez zákonného nároku, jest — jak již řečeno — jen rubem základní otázky, zdali tu nějaký přeplatek jest a tato otázka nepřeměňuje se v otázku soukromoprávní tím, že se žádá vrácení přeplatku. Kdyby šlo skutečně o otázku předurčující pro soukromoprávní nárok a soud byl vázán pravoplatným rozhodnutím správního úřadu o všech podstatných otázkách, pak by se soudní rozhodnutí stalo pouhou formalitou, která by měla jen zevní nátěr soudního rozhodnutí, ve skutečnosti však byla by rozhodnutím správního úřadu. Něco takového zákon chtíti nemohl. K tomu jest dodati, že zákony o péči o válečné poškozence nemají podobného předpisu, jako jest předpis §u 37 čes. obec. řádu ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zák. o tom, že by správní úřad rozhodoval o důvodu náhradního nároku a soud jen o výši náhrady. Obdobu tohoto předpisu nelze použiti, protože jde o normu čistě výjimečnou.

Čís. 6535.

**Exekuci na dodání nábytku určitého typu podle objednatelových ná-
kresů jest vésti podle §u 353 ex. ř., nebylo-li plnění učiněno závislým na
osobních schopnostech dlužníka.**